दूर्गा सूक्तम् (तैत्तिरीय आरण्यक १०-२-१)

Durgā Sūktam (taittirīya āraṇyaka 10-2-1)

Durgā Sūktam et sa signification mot à mot

जातवेदसे सुनवाम सोममरातीयतो निदहाति वेदः ।
स नः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा नावेवसिन्धुं दुरिताऽत्यग्निः ॥ १ ॥

। जातवेदसे । सुनवाम । सोमम् । अराति-यतः । नि-दहाति । वेदः ॥

। सः । नः । पर्षत् । अति । दुर्गाणि । विश्व । नावा + इव । सिन्धुम् । दुरित । अति । अग्निः ॥

jātavēdasē sunavāma sōmamarātīyatō nidahāti vēdaḥa ।
sa na[fp]’ par’ṣhadati dur’gāṇi viśh’vā nāvēvasin’dhun’ duritā (a)t’yag’niḥi ॥ 1 ॥

। jātavēdasē । sunavāma । sōmam । arāti-yataḥa । ni-dahāti । vēdaḥa ॥
। saḥa । naḥa । parṣhat । ati । durgāṇi । viśhva । nāvā + iva । sindhum । durita । ati । agniḥi ॥

जातवेदसे **jātavēdasē** = pour *jāta-vēda*. *jāta* = né, *vēda* = connaissance. Par conséquent *jāta-vēda* est Celui qui est né avec la pleine connaissance. Généralement, on s’adresse à *agniḥi* ou le feu physique par le terme *jāta-vēda*. Parmi tous les *pañcha mahābhūtas*, c’est *agni* qui est choisi car il est le premier des éléments subtils à posséder une forme visible, et aussi parce qu’il va constamment vers le haut ; nous le prions et le supplions de nous conduire en haut, vers le Sans-forme suprême, *para-bramha param-ātmā svarūpa*, qui est notre véritable destination.
॥ सुनवाम **sunavāma** = *abhiṣhavāma* = puissions-nous extraire le jus en écrasant et pressant
॥ सोमम् **sōmam** = le jus soma de la plante rampante soma. Ce jus physique représente aussi la béatitude non physique que nous ressentons. ॥ अराति-यतः **arāti-yataḥa** = difficile à obtenir, rigide, inflexible-d’où ; *rāti* = qui donne, *a-rāti* = qui ne donne pas, *yataḥa* = d’où ॥ नि-दहाति **ni-dahāti** = brûle de l’intérieur. *ni* = *nikaṭa* ou *nija* = près & à l’intérieur, *dahāti* = brûle. ॥ वेदः **vēdaḥa** = connaissance véritable, connaissance de l’*ātmā*

सः **saḥa** = il ॥ नः **naḥa** = nous ॥ पर्षत् **parṣhat** = flotte et transporte à travers (l’océan)
॥ अति **ati** = extrême ॥ दुर्गाणि **durgāṇi** = *duḥu+gaḥa* = très difficile+traverser = extrêmement difficile à traverser ॥ विश्व **viśhva** = Monde, Univers ॥ नावा+इव **nāvā+iva** = bateau+comme = comme un bateau (à travers l’océan) ॥ सिन्धुम् **sindhum** = océan ॥ दुरित **durita** = *duḥu+ita* = difficile+avancer à travers = (extrêmement) difficile d’avancer à travers ॥ अति **ati** = extrême ॥ अग्निः **agniḥi** = l’élément Feu

Nous extrayons pour jātavēda le jus de la béatitude de soma, qui est très difficile à obtenir et brûle (notre ignorance) de l’intérieur, faisant surgir de nous la véritable connaissance.
[Au sens spirituel, cela implique le barattage mental où *manō-manthana* que nous devons tous subir pour extraire l’irrépressible béatitude qui, à son tour, brûle nos déchets et notre ignorance afin de nous conduire à la connaissance véritable du Soi ātmique.]
Comme un bateau, il nous transporte en toute sécurité à travers ce samsāra-sāgara (océan de la vie matérielle), extrêmement difficile à traverser. ***॥ 1 ॥***

---

www.saiveda.net

तामग्निवर्णां तपसा ज्वलन्तीं वैरोचनीं कर्मफलेषु जुष्टां ।
दुर्गां देवीꣳ शरणमहं प्रपद्ये सुतरसि तरसे नमः ॥२॥

। ताम् । अग्नि-वर्णाम् । तपसा । ज्वलन्तीम् । वैरोचनीम् । कर्म-फलेषु । जुष्टाम् ॥
। दुर्गाम्-देवीम् । शरणम् । अहम् । प्र-पद्ये । सु-तरसि । तरसे । नमः ॥

tāmag'nivar'ṇān' tapasāj' jvalan'tīṁ' vairōchanīṅ' kar'maphalēṣhu juṣh'ṭāām ।
dur'gān' dēvīgm' śharaṇamaham' prapad'yē sutarasi tarasē namaḥa ॥ 2 ॥

। tām । agni-varṇām । tapasā । jvalantīm । vairōchanīm । karma-phalēṣhu । juṣhṭām ॥
। durgām-devīm । śharaṇam । aham । pra-padyē । su-tarasi । tarasē । namaḥa ॥

ताम् **tām** = cette ॥ अग्नि-वर्णाम् **agni-varṇām** = qui a l'éclat ou la couleur du feu = semblable à un être de feu ॥ तपसा **tapasā** = par les *tapas* ou une intense *sādhanā* ॥ ज्वलन्तीम् **jvalantīm** = brille, brûle ॥ वैरोचनीम् **vairōchanīm** = brillant de façons diverses à travers de multiples manifestations ॥ कर्म-फलेषु **karma-phalēṣhu** = au moyen des *karma-phalas* ou des conséquences des actions ॥ जुष्टाम् **juṣhṭām** = à satisfaire pour (nous) être favorable

दुर्गाम्-देवीम् **durgām-devīm** = la Déesse *durgā*; *duḥu+gaḥa* = très difficile (à approcher), *dēvīm* = divine Déesse ॥ शरणम् **śharaṇam** = abri ॥ अहम् **aham** = je ॥ प्र-पद्ये **pra-padyē** = tombe à (Ses) pieds ॥ सु-तरसि **su-tarasi** >> *su* = *sushṭhu* = excellent, *tarasi* = nageuse, donc *su-tarasi* = excellente nageuse ॥ तरसे **tarasē** = à la nageuse ॥ नमः **namaḥa** = mes *namaskāras* (salutations)

Elle, l'Être à l'éclat du feu, qui resplendit grâce à Son propre intense tapasyā, est Celle qui doit être satisfaite et qui nous confère nos karma-phalas.
Ô durgā dēvī, Toi l'excellente nageuse, je tombe à Tes pieds (afin que Tu puisses me faire habilement traverser cet océan) ! ***॥ 2 ॥***

अग्ने त्वं पारया नव्यो , अस्मान्थ्स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा ।
पूश्च पृथ्वी बहुला न , उर्वी भवा तोकाय तनयाय शंयोः ॥३॥

। अग्ने । त्वम् । पारया । नव्यः । अस्मान् । स्वस्तिभिः । अति । दुर्गाणि । विश्वा ॥
। पूः । च । पृथ्वी । बहुला । नः । उर्वी । भवा । तोकाय । तनयाय । शंयोः ॥

ag'nēt' tvam' pārayā nav'yō , as'mānth'svas'tibhirati dur'gāṇi viśh'vāā ।
pūśh'cha pṛth'vī bahulā na , ur'vī bhavā tōkāya tanayāya śhañ'yō-ḥo ॥ 3 ॥

। agnē । tvam । pārayā । navyaḥa । asmān । svastibhiḥi । ati । durgāṇi । viśhvā ॥
। pūḥu । cha । pṛthvī । bahulā । naḥa । urvī । bhavā । tōkāya । tanayāya । śhaṁyōḥo ॥

अग्ने **agnē** = ô agni ! ॥ त्वम् **tvam** = tu ॥ पारया **pārayā** = *pāraya* = fais traverser jusqu'à la rive opposée ॥ नव्यः **navyaḥa** = digne de louanges ॥ अस्मान् **asmān** = nous ॥ स्वस्तिभिः **svastibhiḥi** = de la meilleure façon possible ॥ अति **ati** = extrême ॥ दुर्गाणि **durgāṇi** = *duḥu+gaḥa* = très difficile+traverser = extrêmement difficile à traverser ॥ विश्वा **viśhvā** = *viśhvāni* = tous = tout le monde

पूः **pūḥu** = *puri* = ce corps ou cette ville ॥ च **cha** = et ॥ पृथ्वी **pṛthvī** = Terre ॥ बहुला **bahulā** = ample et fertile ॥ नः **naḥa** = nous ॥ उर्वी **urvī** = vaste ॥ भवा **bhavā** = *bhava* = devient ॥ तोकाय **tōkāya** = pour nos enfants ॥ तनयाय **tanayāya** = (et) leurs enfants ॥ शंयोः **śhaṁyōḥo** = bien-être et bonheur

Ô agni ! Digne de louanges ! Tu nous conduis tous, de la meilleure façon possible à travers ce samsāra sāgara extrêmement difficile à traverser.
Puisse Mère Terre devenir ample et fertile pour nous, dans son immensité, et produire en abondance et à profusion pour nos enfants et leurs enfants. ***॥ 3 ॥***

विश्वा॑निनो दु॒र्गहा॑ जातवे॒दस् सिन्धुं॒ न ना॒वा दु॑रि॒ताऽति॑पर्षि ।
अग्ने॑ , अत्रि॒वन्मन॑सा गृणा॒नोँऽस्माकं॑ बोध्यवि॒ता त॒नूना॑म् ॥४॥

। विश्वानि । नः । दुर्गहा । जात-वेदः । सिन्धुम् । नः । नावा । दुः-इता । अति । पर्षि ॥

। अग्ने । अत्रि-वत् । मनसा । गृणानः । अस्माकम् । बोधि । अविता । तनूनाम् ॥

viśh’vāninō dur’gahā jātavēdas’ sin’dhun’ na nāvā duritā (a)tipar’ṣhi ।

ag’nē , at’rivan’manasā gṛṇānōō (a)s’mākam’ bōdh’yavitā tanūnāām ॥ 4 ॥

। viśhvāni । naḥa । durgahā । jāta-vēdaḥa । sindhum । naḥa । nāvā । duḥu-itā । ati । parṣhi ॥
। agnē । atri-vat । manasā । gṛṇānaḥa । asmākam । bōdhi । avitā । tanūnām ॥

विश्वानि **viśhvāni** = entier ॥ नः **naḥa** = nous ॥ दुर्गहा **durgahā** = destructeur des difficultés ॥ जात-वेदः **jāta-vēdaḥa** = né avec la pleine connaissance ॥ सिन्धुम् **sindhum** = océan ॥ नः **naḥa** = nous ॥ नावा **nāvā** = par un bateau ॥ दुरिता **duritā** = *duḥu+itā* = difficile à faire avancer (avancer à travers) ॥ अति **ati** = extrêmement ॥ पर्षि **parṣhi** = nous fais flotter et protège

अग्ने **agnē** = ô agni ! ॥ अत्रि-वत् **atri-vat** = tout comme (*mahārṣhi*) Atri ॥ मनसा **manasā** = avec le mental ॥ गृणानः **gṛṇānaḥa** = qui répète mentalement ॥ अस्माकम् **asmākam** = nos ॥ बोधि **bōdhi** = nous rends conscients ॥ अविता **avitā** = protectrice ॥ तनूनाम् **tanūnām** = nos corps

Ô jātavēda ! Tu es le destructeur de nos difficultés et tu nous fais traverser ce difficile samsāra sāgara comme un bateau nous maintient à flot et nous protège.
Ô jātavēda ! Veille constamment sur notre corps ; et rend-nous également attentifs, pieux et conscients, comme le Sage Atri (qui pria constamment pour l’Univers entier). ***॥ 4 ॥***

पृ॒त॒ना॒जित॒ꣳ सह॑मानमु॒ग्रम॒ग्निꣳ हु॑वेम पर॒मात्स॒धस्था॑त् ।
स नः॑ पर्ष॒दति॑ दु॒र्गाणि॒ विश्वा॒ क्षाम॑द्दे॒वो , अति॑दुरि॒ताऽत्य॒ग्निः ॥५॥

। पृतनाजितम् । सहमानम् । उग्रम् । अग्निम् । हुवेम । परमात् । सधस्थात् ॥

। सः । नः । पर्षत् । अति । दुर्गाणि । विश्वा । क्षामत् । देवः । अति । दुः-इत । अति । अग्निः ॥

pṛtanājitagm’ sahamānamug’ramag’nigm’ huvēma paramāt’sadhas’thāāte ।

sa na[fp]’ par’ṣhadati dur’gāṇi viśh’vāk’ kṣhāmad’dēvō ,

ati duritā (a)t’yag’niḥi ॥ 5 ॥

। pṛtanājitam । sahamānam । ugram । agnim । huvēma । paramāt । sadhasthāt ॥
। saḥa । naḥa । parṣhat । ati । durgāṇi । viśhvā । kṣhāmat । dēvaḥa । ati । duḥu-ita । ati । agniḥi ॥

पृतनाजितम् **pṛtanājitam** >> *pṛtanā* = bataillon, *jitam* = vainqueur, donc *pṛtanājitam* = vainqueur de bataillons ॥ सहमानम् **sahamānam** = conquérant et victorieux ॥ उग्रम् **ugram** = féroce ॥ अग्निम् **agnim** = *agniḥi* ॥ हुवेम **huvēma** = *havāmahē* = *āhvāyama* = nous nous souvenons et invitons, appelons ॥ परमात् **paramāt** = d’au-delà ॥ सधस्थात् **sadhasthāt** = de l’assemblée-rassemblement

सः **saḥa** = il ॥ नः **naḥa** = nous ॥ पर्षत् **parṣhat** = flotte et transporte à travers (l’océan) ॥ अति **ati** = extrêmement ॥ दुर्गाणि **durgāṇi** = épreuves ॥ विश्वा **viśhvā** = totalité, toutes ॥ क्षामत् **kṣhāmat** = périssables, temporaires ॥ देवः **dēvaḥa** = Déité divine ॥ अति **ati** = extrêmement ॥ दुरित **durita** = difficile à traverser ॥ अति **ati** = extrêmement ॥ अग्निः **agniḥi** = agni

Nous invitons et appelons le féroce et conquérant agni, (afin qu’il vienne) du haut de son lieu élevé de rassemblement (pour nous protéger).
Il (cet agni féroce et conquérant) nous maintient à flot et nous transporte à travers toutes ces épreuves inhérentes au samsāra sāgara difficile à traverser. ***॥ 5 ॥***

प्रत्नोषि कमीड्यौ , अध्वरेषु सनाच्च होता नव्यंश्चसत्सि ।
स्वां चाग्ने तनुवं पिप्रयस्वास्मभ्यं च सौभगमायजस्व ॥६॥

। प्रत्नोषि । कम् । ईड्यः । अध्वरेषु । सनात् । च । होता । नव्यः । च । सत्सि ॥
। स्वाम् । च । अग्ने । तनुवम् । पिप्रयस्व । अस्मभ्यम् । च । सौ + भगम् । आ + यजस्व ॥

prat'nōṣhi kamīḍ'yō , adh'varēṣhu sanāch'cha hōtā nav'yaś'chasat'si ।
svāñ' chāāg'nē tanuvam' pip'rayas'vās'mabh'yañ' cha saubhagamāyajas'va ॥ 6 ॥

। pratnōṣhi । kam । īḍyaḥa । adhvarēṣhu । sanāt । cha । hōtā । navyaḥa । cha । satsi ॥
। svām । cha । agnē । tanuvam । piprayasva । asmabhyam । cha । sau + bhagam । ā + yajasva ॥

प्रत्नोषि **pratnōṣhi** = *pratanōṣhi* = étends, agrandis ॥ कम् **kam** = béatitude divine ॥ ईड्यः **īḍyaḥa** = par nos louanges, prières et hommages ॥ अध्वरेषु **adhvarēṣhu** = dans le *adhvaraḥa* (*adhvaraḥa* = *yajñaḥa* = sacrifice védique formel) ॥ सनात् **sanāt** = ancien ॥ च **cha** = et ॥ होता **hōtā** = le(s) prêtre(s) conduisant le sacrifice ॥ नव्यः **navyaḥa** = nouveau ॥ च **cha** = et ॥ सत्सि **satsi** = *sīdasi* = assieds-toi, installe-toi

स्वाम् **svām** = ton propre ॥ च **cha** = et ॥ अग्ने **agnē** = ô agni ! ॥ तनुवम् **tanuvam** = corps ॥ पिप्रयस्व **piprayasva** = assouvis et étanche la soif ॥ अस्मभ्यम् **asmabhyam** = à nous ॥ च **cha** = et ॥ सौ+भगम् **sau+bhagam** = chance ॥ आ+यजस्व **ā+yajasva** = fais se produire, invite

Ô agni ! Installe-toi dans nos yajña-s et étends notre béatitude divine générée par nos prières lors des anciens yajñas accomplis par nos nouveaux hōtā-s.
Ô agni ! Assouvis et étanche ta propre soif (et la nôtre aussi) pour que nous invitions et faisions venir à nous la chance. ॥ *6* ॥

गोभिर्जुष्टमयुजो निषिक्तं तवैन्द्र विष्णोरनुसञ्चरेम ।
नाकस्य पृष्ठमभि संवसानो वैष्णवीं लोक , इह मादयन्ताम् ॥७॥

। गोभिः । जुष्टम् । अ-युजः । नि-षिक्तम् । तव । इन्द्रः । विष्णोः । अनु-सञ्चरेम ॥
। नाकस्य । पृष्ठम् । अभि । सम्-वसानः । वैष्णवीम् । लोक । इह । मादयन्ताम् ॥

gōbhir'juṣh'ṭamayujō niṣhik'tan' tavēēn'dra viṣh'ṇōranusañ'charēma ।
nākas'ya pṛṣh'ṭhamabhi saṁ'vasānō vaiṣh'ṇavīṁ' lōka , iha mādayan'tām ॥ 7 ॥

। gōbhiḥi । juṣhṭam । a-yujaḥa । ni-ṣhiktam । tava । indraḥa । viṣhṇōḥo । anu-sañcharēma ॥
। nākasya । pṛṣhṭham । abhi । sam-vasānaḥa । vaiṣhṇavīm । lōka । iha । mādayantām ॥

गोभिः **gōbhiḥi** = avec le bétail ॥ जुष्टम् **juṣhṭam** = relié, uni à ॥ अ-युजः **a-yujaḥa** = non relié ou non unis (non touché par la négativité) ॥ नि-षिक्तम् **ni-ṣhiktam** = inondé ॥ तव **tava** = à toi ॥ इन्द्रः **indraḥa** = Indra, Chef des déités mineures ॥ विष्णोः **viṣhṇōḥo** = omniprésent ॥ अनु-सञ्चरेम **anu-sañcharēma** = puissions-nous suivre

नाकस्य **nākasya** = des plus hauts cieux ॥ पृष्ठम् **pṛṣhṭham** = au sommet ॥ अभि **abhi** = omniprésent ॥ सम्-वसानः **sam-vasānaḥa** = omniprésent = existant ou demeurant de manière égale ॥ वैष्णवीम् **vaiṣhṇavīm** = de viṣhṇuḥu ॥ लोक **lōka** = ce Monde ॥ इह **iha** = ici ॥ मादयन्ताम् **mādayantām** = peut réjouir (en satisfaisant nos désirs)

Ô agni ! Puissions-nous te suivre inlassablement, comme indraḥa a suivi le viṣhṇuḥu omniprésent, ô toi qui es lié au bétail et à l'abondance, non affecté par le péché et le chagrin !
Ô omniprésent Vaiṣhṇavīm au plus haut des cieux ! Réjouis-nous en satisfaisant nos désirs dans ce monde, ici-même ! ॥ *7* ॥

कात्यायनार्य विद्महें कन्यकुमारिं धीमहि । तन्नों दुर्गिः प्रचोदयांत् ॥८॥

। कात्यायनाय । विद्महे । कन्य-कुमारि । धीमहि ॥ तत् । नः । दुर्गिः । प्र-चोदयात् ॥

kāt'yāyanāya vid'mahē kan'yakumāri dhīmahi ।

tan'nō dur'gi[fp]' prachōdayāāte ॥ 8 ॥

। kātyāyanāya । vidmahē । kanya-kumāri । dhīmahi ॥
। tat । naḥa । durgiḥi । pra-chōdayāt ॥

कात्यायनाय **kātyāyanāya** = relatif à kātyāyanī ॥ विद्महे **vidmahē** = nous connaissons tous ॥ कन्य-कुमारि **kanya-kumāri** = demoiselle-vierge ॥ धीमहि **dhīmahi** = nous méditons sur

तत् **tat** = cette ॥ नः **naḥa** = nous ॥ दुर्गिः **durgiḥi** = durgiḥi difficile à approcher ॥ प्र-चोदयात् **pra-chōdayāt** = inspire et illumine nos processus de pensées

Nous connaissons tous kātyāyanī ; nous méditons sur toi ; ô durgiḥi – inspire et illumine nos pensées ! ***॥ 8 ॥***

---

www.saiveda.net

(Nous sommes très attachés à l'exactitude et à la précision de chacun de nos documents.
Toute suggestion, correction ou remarque sera traitée avec gratitude, promptitude et respect.
Veuillez l'envoyer à Maunish Vyas : maunish *point* vyas *arobase* gmail *point* com)